

Van onder de wieken

Februari 2023

We hebben weer olie geslagen

Ook nu valt er weer een en ander te melden over de molen:

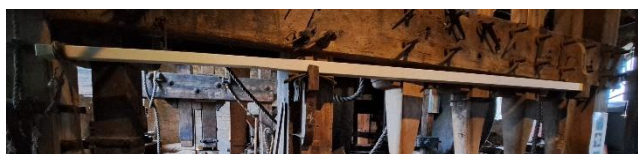
- Vorige maand vertelde ik over de naslag voor de tweede persing van de lijnkoeken. De veer was gebroken.
- Voor de naslag lieten we nieuwe bulen maken.
- Deze keer ook: inwerken nieuwe olieslager.
- Veiligheid op de stelling.

Naslag met nieuwe veer: de oplossing?

Op 23 januari (op tijd voor de volgende keer olieslaan) werd door de molenmaker een nieuwe houten veer gemaakt en geplaatst bij de naslag. Mooi stukje vakwerk van essenhout. Ter plekke werd nog een laatste aanpassing gedaan door de molenmaker:

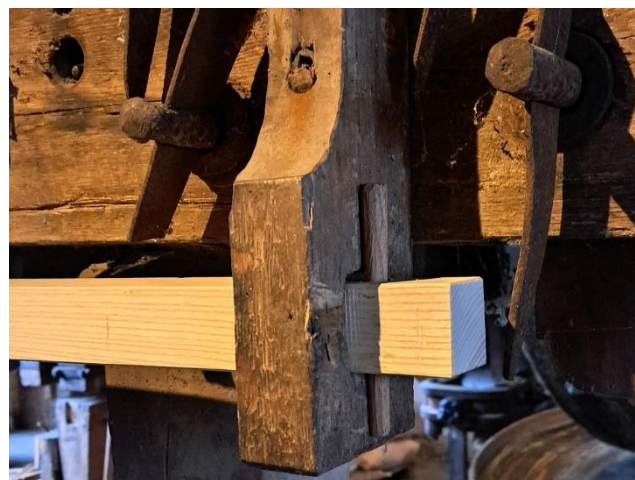

Daarna was een mooi stukje vakwerk te bewonderen.

Op de foto moeilijk te zien. Het linker gedeelte kreeg dezelfde dikte en breedte als de oude (vurenhouten) veer had.

Aan het eind kwam een keurige houten pen in plaats van de eerder gebruikte spijker.

Nu moesten we nog even geduld hebben om op 4 februari bij het olieslaan de nieuwe veer te testen....

Bulen naslag

De bulen van de naslag (de “zakken” waarmee het lijnmeel in de pers wordt gezet) zijn van kunst doek gemaakt. De huidige zijn een jaar of 5 geleden gemaakt door Koning molenzeilen uit Leeuwarden. Door het gebruik zijn de stiksels gesleten en dus waren de bulen lek geworden. Repareren is eigenlijk niet mogelijk. Niemand wil die vette lappen op zijn naaimachine hebben.

Dus werden nieuwe besteld bij dezelfde zeilmaker als die de vorige heeft gemaakt. De man zelf is een aantal jaren geleden overleden, maar zijn weduwe en zoon hebben de zaak voortgezet.

Ik heb van de oude de maat opgenomen:

En met die informatie konden de nieuwe worden gemaakt.

Ook deze werden mooi op tijd met de post bij mij thuisbezorgd:

Werkt het?

Op 4 februari dus het moment van de waarheid.

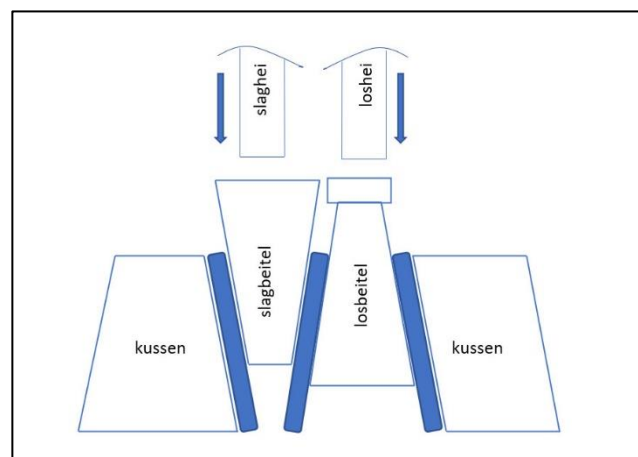
We moesten natuurlijk eerst nog een poosje geduld hebben. Het lijnzaad werd zoals gewoonlijk aan alle noodzakelijke bewerkingen onderworpen:

- Pletten in de pletter;
- Fijn maken/malen onder de kantstenen op de kollergang;
- Opwarmen op het vuister;
- Eerste persing in de voorslag;
- Fijnstampen van de koeken in de appelpotten;
- Nog even nabewerken onder de kantstenen op de kollergang (met weer een beetje water toevoegen)
- Opnieuw opwarmen op het vuister.

En dan kon het in de naslag worden (na)bewerkt.

De eerste keer leek het allemaal prima te verlopen. Dat bleek schone schijn.

Bij de volgende ronde werd de losbeitel toch weer mee naar beneden gedreven.

Ik heb even een eenvoudige schets gemaakt van de belangrijkste onderdelen.

We hebben hiervan ook weer een en ander geleerd.

We (of in ieder geval ikzelf) hadden altijd het idee dat de losbeitel vanzelf op zijn plek bleef totdat hij naar beneden wordt geslagen met de slagbeitel.

Nu is duidelijk gebleken dat door de zijdelingse druk bij het naar beneden slaan van de slagbeitel ook een behoorlijke neerwaartse kracht op de losbeitel wordt uitgeoefend. De veer moet dus voldoende weerstand kunnen bieden aan deze neerwaartse kracht.

Op de foto hieronder is te zien dat de veer behoorlijk krom is getrokken (en daarmee dus de losbeitel een flink eind neerwaarts).

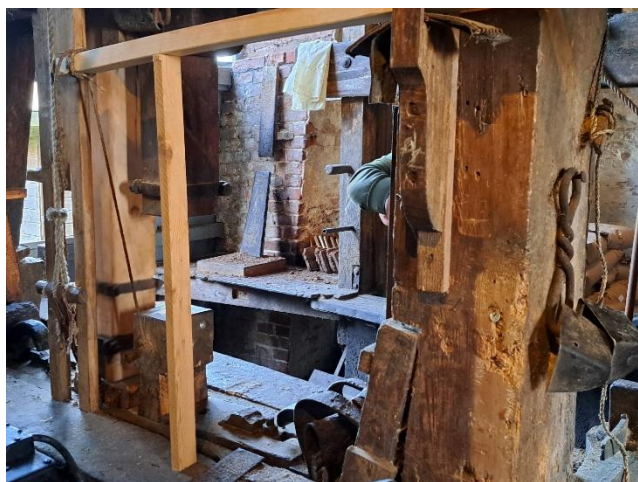

Dat is niet de bedoeling. Het risico is dan groot de nabewerking losbeitel zijn werk (namelijk het lossen van door de slagbeitel opgebouwde

druk ik de naslag) niet naar behoren kan uitvoeren.

We hebben nog gekeken of het enig verschil zou maken als we de veer omdraaiden: geen effect!

Toen maar voor een noodoplossing gekozen en er rechtop een op maat gezaagd stuk hout onder gezet.

Zo moet het natuurlijk niet blijven.

Inmiddels heeft de molenmaker de veer opgehaald om hem in zijn werkplaats aan te passen. “Ik kan de bovenzijde opdikken zodat ie minder doorbuigt”.

Wordt dus vervolgd na de volgende keer olieslaan (4 maart).

Inwerken olieslager

Iedereen die olieslager wil worden in Woldzigt, zal de kneepjes van het vak moeten leren van een of meer van de meer ervaren olieslagers. Onze mensen komen niet alleen uit Roderwolde (en de schoolkring), maar onder andere ook uit Roden. Deze keer was Roger Mulder uit Groningen (jawel dus ook van buiten Drenthe) in de molen om zich de vaardigheden van dit oude ambacht eigen te maken.

Resultaat van deze dag

Ondanks alle perikelen met de naslag hebben we toch weer zo'n 14 lijnkoeken (prima veevoer!) geproduceerd.

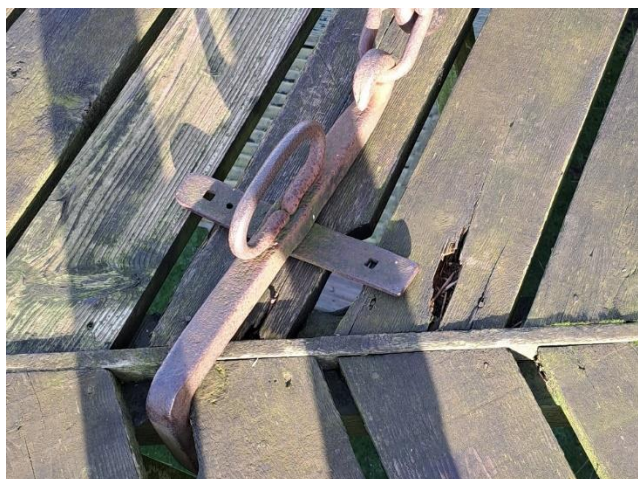
Deze zijn inmiddels gekocht door een hobbyboer uit Nietap.

Veiligheid op de stelling

Alle molens staan zomer en winter in weer en wind. Zo ook Woldzigt.

Af en toe ontdek je dan dat er weer een onderdeel te lijden heeft gehad onder deze omstandigheden.

Deze keer was een stellingdeel (plank) “aan de beurt”. Zie de slechte plek nest naast de haak.

Deze ligt aan de Noordzijde precies in het midden van de stelling. Oftewel op een plek waar regelmatig overheen wordt gelopen.

Eén berichtje naar Wieringa bouwadvies (de behartiger voor de onderhoudszaken uit naam van Het Drentse Landschap) en er wordt actie op genomen. We gaan er van uit dat de stelling bij de volgende dag van olieslaan (dus molen open voor publiek) weer helemaal veilig is.

Activiteiten de komende periode:

Olieslaan:

- **Zaterdag 4 maart 2023:**
Zoals elke eerste zaterdag van de maand, zomer en winter: er wordt weer olie geslagen. U bent welkom vanaf 13:30 tot 16:30 uur.
Voor ons: opnieuw spannend hoe de naslag zal functioneren.

Hartelijke groet vanuit Roden,
de molenaar en molenaarsvrouw,
Dirk Magré en Wilma Bruin.